

N:o 109.

Ank. till Riksd. kansli den 2 maj 1905, kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning af framställda förslag om afsättning af medel till arbetareförsäkringsfonden m. m.

(R. A.)

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1906 till arbetareförsäkringsfonden afsätta 800,000 kronor.

I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 13) har herr *S. H. Kvarnzelius* föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att till arbetareförsäkringsfonden för år 1906 afsätta ett belopp af 1,400,000 kronor.

I sammanhang med dessa förslag har statsutskottet till behandling förehaft en af herr *A. F. O. Cederberg* i Första Kammaren väckt motion (n:o 24), hvaruti hemställts: »att vid besvarandet af Kungl. Maj:ts proposition om 1906 års afsättning till arbetareförsäkringsfonden Riksdagen samtidigt anhåller, att Kungl. Maj:t tager under öfvervägande, under hvilka villkor från fondens afkastning kan beredas tillfälligt understöd åt arbetare, som på grund af förföljelse från föreningar, deras ombud, förtroendemän, enskilda ledamöter eller tidningar beröfvats tillfälle att genom arbete förvärfva för sitt uppehälle erforderliga medel, samt för kommande Riksdag framlägger förslag i ämnet.»

Med afseende å Kungl. Maj:ts förevarande framställning innehåller

statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 14 sistlidne januari (finansplanen) följande anförande af statsrådet och chefen för finansdepartementet:

»Efter af Eders Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar har Riksdagen i riksstaten för hvart och ett af åren 1896—1905 afsatt ett belopp af 1,400,000 kronor, som tillgodoförts den enligt nådigt bref den 15 november 1895 under statskontorets förvaltning ställda arbetareförsäkringsfonden. I afseende härå tillåter jag mig erinra om följande. Då framställning om afsättning af medel för ändamålet af Eders Kungl. Maj:t första gången — år 1895 — gjordes, skedde detta i samband med aflåtande af nådig proposition till Riksdagen om antagande af ett förslag till lag angående försäkring för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete. I syfte att den vid lagens trädande i kraft lefvande generationen skulle såvidt möjligt i lika mån som kommande generationer komma i åtnjutande af de med förslaget afsedda pensionsförmåner förutsattes nämligen i förslaget, att de ökade kostnader, som däraf komme att föränledas, skulle bestridas af statsmedel, på det sätt, att nämnda kostnader, hvilka beräknades motsvara ett kapitalvärde af 37,000,000 kronor, skulle amorteras under en tid af 80 år medelst ett årligt tillskott från statens sida af 1,383,000 kronor, eller i rundt tal 1,400,000 kronor; och gjorde Eders Kungl. Maj:t med anledning häraf i den till 1895 års Riksdag aflåtna statsverkspropositionen framställning därom, att i 1896 års riksstat skulle för nyssnämnda ändamål afsättas ett belopp af 1,400,000 kronor. Ofvanberörda lagförslag blef icke af Riksdagen antaget, men anmälde Riksdagen i skrifvelse den 17 maj 1895, att Riksdagen, som ansett afsättande af medel i ofvannämnda syfte icke böra uppskjutas, beslutit att för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete i riksstaten för år 1896 afsätta ett belopp af 1,400,000 kronor. Vidare tillåter jag mig erinra, att, sedan, med anledning af en utaf Eders Kungl. Maj:t till 1898 års Riksdag aflåten förnyad proposition med förslag till lag i ofvanberörda ämne, frågan därom ånyo bragts under Riksdagens pröfning, det särskilda utskott, hvilket fick berörda proposition för förberedande behandling till sig öfverlämnad, beräknat kapitalvärdet af kostnaden för att, i enlighet med ett af utskottet förordadt, från Eders Kungl. Maj:t i vissa delar afvikande förslag, tillförsäkra den vid försäkringens början lefvande generationen större pensionsförmåner, än eljest kunde ske, till sammanlagdt omkring 13,500,000 kronor. På grund af kamrarnes skiljaktiga beslut kom emellertid icke heller vid nyssnämnda riksdag någon lagstiftning i ämnet till stånd.

Genom de afsättningar till arbetareförsäkringsfonden, som under en följd af år ägt rum och hvilka hufvudsakligen hafva varit afsedda för att

vid en blifvande försäkring kunna tillgodose den vid lagens ikraftträdande lefvande generationens intressen, har samlats en fond, hvars behållning enligt rikshufvudboken för år 1903 vid samma års slut uppgick till 13,210,990 kronor 97 öre och vid innevarande års slut kan beräknas till vid pass 17,000,000 kronor. Nu är det visserligen sant, att, därest ofvannämnda, med ifrågavarande afsättningar till arbetareförsäkringsfonden åsyftade ändamål skall på ett verksamt sätt främjas, detta utan tvifvel kräver betydande kostnader. Men, äfven om man utgår därifrån, att detta ändamål vid en blifvande försäkring bör tillgodoses i större mån än som, på sätt jag nyss nämnt, vid frågans senaste behandling inom Riksdagen förordades, synes, med hänsyn till den betydliga fondbildning, som för ändamålet redan ägt rum, och då ovisst är, på hvilka grunder en blifvande lagstiftning i förevarande afseende kan komma att fotas, fog likväl förefinnas för att begränsa afsättningen till ett mindre belopp än det, som hittills under en följd af år för ändamålet årligen reserverats. Efter samråd med chefen för civildepartementet har jag ansett det belopp, som för nästkommande år bör afsättas, lämpligen kunna bestämmas till 800,000 kronor; och får jag därför i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att till arbetareförsäkringsfonden må i riksstaten för år 1906 afsättas nyssnämnda belopp 800,000 kronor.»

Utöfver de upplysningar, som i statsrådsprotokollet meddelats beträffande arbetareförsäkringsfonden, vill utskottet påpeka, att fondens ränteinkomster under år 1904 utgjort omkring 578,000 kronor och beräknas för innevarande år uppgå till omkring 650,000 kronor samt att af dessa inkomster endast något mer än 80,000 kronor årligen tages i anspråk, nämligen för uppehållande af riksförsäkringsanstaltens verksamhet. I betraktande af den betydande storlek, som fonden numera uppnått, och de afsevärda belopp, hvarmed densamma, oberäknadt kapitaltillskotten, årligen tillväxer, anser utskottet lika med föredragande departementschefen det vara fullt befogadt att begränsa afsättningen till fonden till ett lägre belopp än det, som under föregående år för ändamålet anvisats. Äfven den statsfinansiella ställningen synes utskottet betinga en sådan inskränkning. Hittills hafva afsättningarna till ifrågavarande fond pågått under en period, då statsregleringarna i allmänhet visat stora öfverskott af inkomster öfver utgifter. Så vidt nu kan beräknas äro emellertid sådana öfverskott icke att förvänta under den förestående tiden, utan tvärtom torde svårighet uppstå att utan nya skattebördor eller ökad upplåning täcka statsutgifterna. Vid detta förhållande och med hänsyn jäm-

väl därtill, att ifrågavarande fond först i en ännu obestämd framtid skall tagas i anspråk för sitt ändamål, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka att för närvarande statsregleringen betungas med större afsättning till fonden än det af Kungl. Maj:t föreslagna beloppet.

Hvad angår herr Cederbergs ofvan omförmälda motion synes den af honom ifrågasatta användningen af arbetareförsäkringsfondens afkastning ligga utanför fondens ändamål, och anser utskottet därför denna motion icke böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I enlighet med hvad här ofvan blifvit anfördt hemställer utskottet:

a) att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med afslag å den af herr Kvarnzelius i ämnet väckta motionen i hvad den skiljer sig från berörda framställning, må besluta att i riksstaten för år 1906 skall till arbetareförsäkringsfonden afsättas ett belopp af 800,000 kronor; samt

b) att herr Cederbergs ofvan omförmälda motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 maj 1905.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.

Reservation

vid punkten a)
af herrar *H. Andersson, N. Boström, C. Persson, D. Persson, A. Petersson, P. Olsson* och *O. Emthén*, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till den af herr Kvarnzelius i ämnet väckta motionen.

Herr *S. G. von Friesen* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 4 Saml. 1 Afd. 61 Häft.